

Szabó Előd

A jel¹

„A jel pedig ez lesz számotokra: találtok egy kisgyermeket, aki bepólyálva fekszik a jászolban.”

(Lk 2,12)

Angyali karok énekelnek, dicsőítve Isten nevét. Pásztorok örvendeznek a hírnek, melyet a mennyei seregeken keresztül küld nekik az Úr. Soha nem látott fényű csillag ragyog fel az égen. Bölcsek indulnak lelkesedve útnak, hogy kövessék a sokat ígérő világosságot.

Ezek a karácsonyi történések arra indítanak, hogy feltegyük a kérdést: mi volt ennek a rendkívüli örömnak a forrása? Miért okozott ilyen fényesség, angyali örömet a világban Jézus születése?

A válaszhoz ismernünk kell azt a történelmi kort, melyben a történet játszódik. A zsidó nép számára nehéz, súlyosan sötét korszak ez a római hódítók jelenléte miatt. A nagy birodalom uralmának nem örültek, hanem megaláznak tartották a betolakodók hatalmát. A rómaiak zsarnoksága mellett talán még megalázóbb és elkésérítőbb volt azoknak a zsidó vezetőknek a magatartása, akik kényelmük érdekében behódoltak a gyarmatosítóknak, kiszolgálták őket, és cserébe pénzt, hivatalt, viszonylagos hatalmat kaptak. E vezetők között szép számmal voltak a papság képviselői is, akik a húsos fazék mellé húzódtak, miközben azok, akiket igazán szolgálniuk kellett volna, honfitársaik és hitsorsosaik, nyomorogtak.

A papságon keresztül természetesen a vallásosság is beszennyeződött. A tisztátalanságot már nemcsak a római vallás többistenhite okozta, hanem leginkább a zsidó papság bűnei. A szó és a tettek közötti szakadék odavezetett, hogy a templomban már nem a nagy, általános törvényt – a szeretetet, a becsületet, a megbocsátást, az alázatot – tanították, hanem az lett a legfontosabb, hogy mikor és mit egyen az ember, mikor és mennyit dolgozzon, hogyan tisztálkodjon.

¹ A Magyar Unitárius Egyház Főtanácsa által 2016-ra meghirdetett beszédpályázat megosztott harmadik helyezett beszéde. A beszédpályázatra egy karácsonyi és egy általános beszéddel lehetett jelentkezni.

Advent negyedik vasárnapján Ézsaiás próféta könyvéből idézve arról beszélünk, hogy néha feje tetejére áll a világ: „*Jaj azoknak, akik azt mondják, hogy a rossz jó, és a jó rossz, és akik azt állítják, hogy a sötétség világosság, és a világosság sötétség; azt állítják, hogy a keserű édes, és az édes keserű.*” (Ézs 5,20). Az értéktelen került előtérbe, miközben az igazi értékek elkallódni látszottak. Az egyén és a közösség nem találta helyét az új világban, sokan elveszettek érezték magukat. Az egyetlen vigasz az a reménység maradt, amit a próféták tápláltak: Isten küldöttei által majd gondoskodik arról, hogy a világ rendje helyre álljon.

Ezt a küldöttet látták meg kortársai Jézusban. A küldöttet, aki a világot a helyére teszi, aki visszaállítja az igaz értékeket teljes dicsőségükbe, s ki meri mondani az ítéletet az olcsó, formális, külsőségekben kimerülő vallásosság felett. Aki el meri mondani, hogy a legnagyobb törvény a szeretet, aki ráébreszti az embereket, hogy a megbocsátás nélkül nincs emberek közötti együttélés, aki boldognak nevezi a szelídeket és tiszta szívűeket, és aki a világot felrázza a biztatással: Isten, a mi Atyánk, gondoskodik rólunk, s nekünk kincseinket nem aranyba, ezüstbe kell fektetnünk, hanem szívünkbe, az a legnagyobb kincs.

És a világ megérezte, hogy ez nem új, nem különös, nem furcsa tanítás, hanem olyan egyszerű és igaz tanítás, amely a világ természetes rendje, de amit az ember elfelejtett.

Néha úgy érezzük: olyan az egész karácsony, mint egy álom. Pedig Jézus nem altatni jött a világot, hanem ellenkezőleg: fölébreszteni. Amikor álmodunk, meg vagyunk győződve az álom valóságáról. Mikor felébredünk, örömmel vagy éppen csalódással kell tudomásul vennünk, hogy a valóság más. Jézus korában az emberek egy rossz álomban, egy rémálomban éltek, s Jézus célja az volt, hogy az embereket felébressze.

A karácsonyi történet minden jelenete erről szól. Éjszaka van, csendes az éj, mindenképpen nyugta mély. És megszületik Jézus, és minden életre kel: felragyog a betlehemi csillag, a fény, oszlatja az álom sötétjét. A csillag útján jönnek a bölcsek az istállóhoz, angyalok szállnak le, s a pusztaban bóbiskoló pásztorokat énekükkel rázzák fel. A pásztorok felébrednek és indulnak hálát adni az ébredésért, mennyei seregek énekelnek az angyallal: „*Dicsőség a magasságban Istennek, és a földön békeség, és az emberekhez jóakarát.*” Fény, hang, mozgás – ébredés, élet!

Mindez azonban csak eszköz. Sokszor figyelmeztetnek karácsonykor arra, hogy a fény, az énekhang, a mozgás csak eszköz. A jel: a gyermek! Az új világ reménysége. Annyi minden van, amit a felnőttek összekuszáltak, elrontottak, összetörttek, felkavartak, s úgy érzik, már nem tudják jóvátenni, de él a remény, s a remény jele: a gyermek! Ő majd bölcsességgel szétválasztja az összegabalyodott szálakat, gondosan megjavítja, ami elromlott, türelemmel összerakja, ami össze-

tört, szeretettel lecsendesíti azt, ami felkavarodott. A sokat tapasztalt és sok csalódást megért bölcssek, a kemény életet élő, de érző, s néha vérző szívű pásztorok felnőtt, néhány ábrázolás szerint ősz hajú felnőtt emberek. Csalódásaik és vérző szívük ellenére, de mégis lelkesednek, mert megszületett a remény, s a reménység jele Jézus, a jel a gyermek.

Tegnap gyermekeink álltak itt a karácsonyfa alatt. Könnyek jelentek meg sok felnőtt szemében az angyali szavak és dallamok felcsendülésekor. Örömkönnyek. Nemcsak akkor volt jel a gyermek, ma is az. Mert mi is sok mindent összekuszáltunk, elrontottunk, összetörtünk, felkavartunk. Néha olyan viharokat okoztunk, olyan pusztítást végeztünk magunk körül, hogy az az érzésünk: mi ezt már nem tudjuk helyrehozni. Reményért gyermekeinkhez fordulunk, mert ők jel számunkra. Jele a jövő, a holnap reménységének. Remény arra, hogy az általunk felfordított világot talán ők majd helyreállítják. Remény arra, hogy ők olyan világot teremtenek maguknak, amelyben békeességben és szeretetben élhetnek majd egymás mellett azok, akiknek szülei és nagyszülei talán gyűlölték egymást, szeretet és türelem nélkül fordultak egymáshoz.

Karácsonykor jel számunkra a gyermek Jézus. Tanítása ma is ébresztő hatása azok számára, akik figyelemmel és nyitott lélekkel hallgatják, olvassák. Felébreszt, hogy képesek legyünk különbséget tenni az értékes és az értéktelen között. Felébreszt, hogy a külsőségekben megélt hamis vallásosság helyett életünkben mutatkozzanak meg hitünknek élő gyümölcsei. Felébreszt, hogy észrevegyük, a legnagyobb törvény még mindig a szeretet, hogy megbocsátás nélkül sorra kihunynak emberi kapcsolataink apró gyertyalángjai, s lassan teljesen elsötétül körülöttünk a világ. Felébreszt, és megérteti velünk, hogy csakis tiszta szívvel és szelíden lehetünk boldogok. Felébreszt arra a bátorító felismerésre, hogy az Atya létezik, tud rólunk, és gondot visel ránk.

Karácsonykor azonban jel számunkra minden gyermek. Ők a jobb világ megvalósulásának reménysége, s ezért drágák, értékesek, ezért kell rájuk vigyáznunk, lelkükre, érzelmeikre, életükre. Őket, és minket is annak idején az Úr küldött, hogy örömteli reménységek legyünk a világ számára. Feladatunk egyrészt az, hogy számot vessünk életünkről, és megvizsgáljuk: mennyire sikerült az isteni küldetést teljesíteni eddigi utunkon. Másrészt pedig vigyáznunk kell gyermekeink testi-lelki egészségére, hogy minél teljesebben tudják ők is megélni a magasabb értelem és akarat által rájuk bízott hivatást.

Az ébredés sokszor szorongással teljes, amikor aggódva nézünk az előttünk álló nap felé. A karácsonyi ébredés azonban örömteli, mennyei szózatától zengő, csillagfényvel ragyogó, lelkesedéssel lángoló, mert Istennek azon akaratára ébredünk, hogy a világ bennünk, általunk és körülöttünk jobbá váljon.

Az öröm megtapasztalásához csak egyre van szükség: légy te a jel! Ámen.